

Edhem Žilić-Edo, bivši upravnik zloglasnoga logora 'Musala' u Konjicu, našem je listu povjerio što je rekao istražiteljima haškog tribunala

ICRC je imao pristup logoru samo uz odobrenja koja je potpisivao Haris Silajdžić!

Piše:
Ivan MIŠURIĆ

Utorak 12. svibnja, u našu redakciju došla je osoba koja se predstavila kao Edhem Žilić-Edo, bivši upravnik sabirališta ratnih zarobljenika "Musala" u Konjicu. Na upit što je razlog nenadnom posjetu, pridošlica je odgovorio kako za HR želi dati izjavu o svojoj nevinosti jer mu je dosta pritisaka i s jedne i s druge strane. "Ako sam kriv stojim na raspolo-

"AID me svakodnevno uznemirava i prisluškuje. Žele mi napakirati svašta. Lakše je mene okriviti nego nekoga iz vrha" tvrdi Žilić * "Samo je Ismet Mehić, vojni tužitelj iz Konjica koji je slao te ljude u logor, znao jesu li to bili civili ili ne..."

ganju, a ako nisam neka me ostave na miru i moji i vaši..."

Zlostavljali Hrvate

Podsjetimo, po brojnim svjedočenjima logoraša, "Musala" je jedan od zlo-

glasnih koncentracijskih logora u kojima su zlostavljani Hrvati i, jednim dijelom, zatočeni Srbi s područja sjeverne Hercegovine. Svjedoci zbijanja iznose skoro istovjetna prisjećanja na logorsku svakodnevnicu,

koja se sastojala od fizičkih i psihičkih maltretiranja, izgladnjivanja, prisilnog rada, pa čak i ubojstava. Po dolasku u logor, zatočenikov novaci i osobni dokumenti su oduzimani, nakon čega bi uslijedio neizbježni scenari-

ji: dnevne i noćne prozivke, ispitivanja u pravilu praćena brutalnim premlaćivanjima i psovkama, kopanje rovova, prisilna vađenja krvi za potrebe lokalne bolnice... Zbog pomanjkanja prostora, zatočenici su bili prisiljeni spavati na podu, u gusto zbijenim redovima. Sve se to moralo izdržati uz bijedni dnevni obrok. Obično bi obrok činilo par žlica pokvarene, neposoljene riže bez ikakvih dodataka, koja je i od Međunarodnog crvenog križa u Međugorju proglašena nedopuštenom za uporabu, te jednog kruha koji je dijeljen na deset osoba. Mnogi članovi obitelji zatočenih nesretnika dobivali su teške batine kad bi pokušali dostaviti hranu gladnim logorašima.

Edhem Žilić nije bio osobito raspoložen za odgovaranje na pitanja naših novinara, obrazlažući to nepotrebnim jer je donio video zapis u kojem je iznio sve što je imao reći. Odmah nakon pregleda sadržaja tog video materijala, pridošlica je inzistirao na vraćanju posuđene kazete što je i učinjeno.

Svjedočenje na videu...

Video zapis iskaza osumnjičenog sačinjen je drugi veljače u uredu međunarodnog suda za ratne zločine koji se nalazi u dijelu bivše vojarnice "Maršal Tito" u Sarajevu. Na snimci je zabilježeno kako osumnjičeni Edhem (Ahmeta) Žilić iz Konjica, u nazočnosti njegovog pravnog zastupnika i prevoditeljice, odgovara na

Edhem-Edo Žilić: "O novcu koji je oduziman logorašima trebali bi više znati oni iz komande vojne policije kojima je taj novac predavan: Adnan Alikadić, Safet Toljan, Nusret Šahić i neki Gajula"

pitanja trojice istražitelja. Istrazni postupak karakteriziraju iznimna sporost i često nerazumijevanje među sudionicima razgovora, čemu su uveliko doprinijeli kako nedovoljna koncentriranost prevoditeljice tako i nezavidna razina poznavanja engleskog jezika od strane istražitelja ove, nazovimo je, ugledne institucije. Nakon formalne procedure i upoznavanja s pravima osumnjičenog, slijede odgovori na pitanja istražitelja od kojih ćemo prenijeti ona najbitnija.

Žilić je priznao da je u periodu od 3. svibnja 1993. do 28. studenoga 1993. godine, a po naredbi zapovjednika šestog korpusa Armije BiH Salke Gušića, obavljao poslove vršitelja dužnosti upravnika sabirališta ratnih zarobljenika "Musala" u Konjicu. Tijekom tog razdoblja primao je upute od Nusreta Šahića, zapovjednika bataljuna vojne policije. Nakon toga, premješten je na mjesto pomoćnika zapovjednika za logistiku bataljuna vojne policije u šestom korpusu, dok je funkciju upravnika logora preuzeo Esad Muhić. Na pitanje sudskog istražitelja o tome jesu li su točni iskazi u kojima se tvrdi da su većinom civili bili zatočenici logora "Musala", osumnjičeni je ustvrdio kako mu pojam "logor" nije jasan i inzistirao na uporabi točnog naziva koji bi, po njemu, trebao biti "sabiralište ratnih zarobljenika". O statusu zatočenika Žilić se nije htio očitovati obrazlažući takav stav tvrdnjom da su za njega svi zatočenici bili ratni zarobljenici i da je samo Ismet Mehić, vojni tužitelj iz Konjica koji je slao ljude u logor, znao jesu li to bili civili ili ne. Dalje, ustvrdio je da u logoru nije bilo žena i djece, dok je u početku u logoru boravilo 20 do 30 muškaraca starijih od 60 godina koji su nakon dvotjednog boravka u "Musali" razmijenjeni u Kiseljaku. Na upit o medicinskoj skrbi zatočenika osumnjičeni je odgovorio da je liječnik iz opće bolnice u Konjicu, dr. Zijo Ramić, bio svakog jutra na raspolaganju. Istovremeno, jednom od hrvatskih logoraša, inače

15. svibnja 1999.

medicinskom tehničaru, omogućen je stalni pristup lijekovima, te je i on po potrebi, danonoćno, pomagao ostalim zatočenicima. Zbog opće nestašice, obroci su po tvrdnjama bivšeg logorskog upravitelja, reducirani s tri na dva dnevno. Hrana je pripravljena u vojarni 43. brdske brigade, a sadržaj i količina su bili istovjetni kako za pripadnike ove brigade tako i za čuvare, upravitelja i zatočeničke logora "Musala". U tome su logoraši, smjelo tvrdi Žilić, bili čak i u povoljnijem položaju od ostalih jer su imali pravo na redovite posjete članova njihovih obitelji i pripadnika Međunarodnog crvenog križa koji su im donosili hranu i sredstva za osobnu higijenu. Svjesni situacije, zatočenički nisu imali posebne pritužbe.

Oduzimanje novca

Na upit što je bila svrha oduzimanja novca i je li novac naknadno vraćan logorašima, Žilić je odgovorio kako on, kao profesionalni vojnik koji samo izvršava naredjenja svojih prepostavljenih, s tim nije imao ništa, te da je njegova obveza bila oduzimanje i preda-

Hrvatska je strana, po iskazima zlostavljanog pučanstva sjeverne Hercegovine, prosljedila ICTY-u dokaze protiv ljudi koje smatra odgovornim. Ključna osoba je dr. Safet Čibo kojeg je početkom veljače 1993. Izetbegović dekretirao za svoga operativca civilne i vojne vlasti za općine Konjic, Jablanica i Prozor

vanje novca u zapovjedništvo vojne policije. Po njegovim saznanjima, oduzeti novac je vraćen samo jednom logorašu, a o tome što se događalo u ostalim slučajevima trebali bi, kako kaže Žilić, više znati oni iz zapovjedništva vojne policije kojima je taj novac predavan: Adnan Alkadić, Safet Toljan, Nusret Šahić i neki Gagula čijeg se imena osumnjičani nije sjetio. Nakon toga su uslijedila pitanja o tome je li osobno ispitivao zatočeničke što je Žilić izričito negirao, uz konstataciju da dužnost upravnika logora podrazumijeva isključivo rad na čuvanju zatvorenika koji su prethodno ispitivani od istražiteljske komisije koju su činili Ismet Mehić, Hasan Kašić i neki Sultanić. Na osnovi prikupljenih dokaza i sukladno zapovijedi spomenutog vojnog tužitelja, svaki osumnjičeni bit bio

prosljeden u "Musalu". Dalje, bivši upravnik logora tvrdi da za vrijeme njegove uprave nije bilo zlostavljanja ili ubijanja logoraša, te da mu nije posve jasno zašto se baš on - kao profesionalni vojnik koji je samo izvršavao naredbe svojih prepostavljenih, prilikom čega nije kršio ratne zakone i kome nisu bile dostupne ovlasti formiranja logora i odlučivanja o tome tko će biti zatočen u njima - tereti za ratne zločine.

Čibina odgovornost

Neposredno prije napuštanja prostora redakcije *Hrvatske riječi*, pridošlica je ipak dao nekoliko kratkih izjava. Na naše pitanje je li netko od najviših bh. dužnosnika u to vrijeme znao za postojanje koncentracijskog logora "Musala", bivši upravnik je potvrdno odgovorio i

oddao kako je Međunarodni crveni križ imao pravo pristupa logoru samo uz odobrenja koja je osobno potpisivao Haris Silajdžić. Za vrijeme njegove uprave, u logoru je boravilo 904 Hrvata, 108 Srba i jedan broj kažnjenih pripadnika Armije BiH. Napomenuje da je za to vrijeme iz nekog razloga pušteno na slobodu samo pet-šest Hrvata od kojih su svi bili na višim pozicijama u HDZ-u. Od tih ljudi sjeća se dva prezimena: Barunčić i Šagolj. Zanimalo nas je kakva je danas svakodnevnica bivšeg upravitelja koncentracijskog logora na što je pridošlica odgovorio kako je već bio zatvaran zbog zlorabe položaja, te da ga Agencija za informiranje i dokumentaciju svakodnevnim uznemirava i prisluškuje. Na upit što bi u njegovom slučaju bio cilj AID-a, dobili smo kratak i konkretan

odgovor: "Žele mi napakirati svašta. Lakše je mene okriviti nego nekoga iz vrha".

Ovaj posljednji iskaz daje indicije koje bi najzad mogle otvoriti put ka rasvjetljavanju i razrješenju ovog slučaja pa i onog najbitnijeg: iznošenja na vidjelo šire političke pozadine, svrhe i krajnjih namjera koje se kriju u zamislima glavnih kreatora. Sukladno tomu, hrvatska je strana, po iskazima zlostavljanog pučanstva sjeverne Hercegovine, prosljedila međunarodnom tribunalu za ratne zločine dokaze protiv ljudi koje smatra odgovornim za stvaranje klime neprijateljstva među Hrvatima i Muslimanima tog područja.

Ključna osoba je dr. Safet Čibo kojeg je početkom veljače 1993. godine Alija Izetbegović dekretirao za svoga operativca civilne i vojne vlasti za općine Kon-

prozor, Jablanica i Prozor. Muslimansko ratno predsjedništvo Konjica, predvođeno dr. Rusmirom Hadžihuseinovićem, odbacilo je taj Izetbegovićev dekret, na što je odgovoreno slanjem kaznene ekspedicije u sastavu: Nijaz Skenderagić, Avdo Hebib i Avdo Grebo, koji "discipliniraju" legitimno izabrane predstavnike SDA, a gospodina Hadžihuseinovića uhićuju i šalju u tarčinski logor. Nakon uklanjanja za suradnju s Hrvatima spremnog i legalno izabranog muslimanskog čelnika, otpočinje period Čibinih organiziranih progona, uhićenja i ubojstava nemuslimanskog pučanstva s područja tri gore navedene općine. Imovina se pljačka i uništava, a sportske dvorane, tvorničke dvorane, škole i drugi objekti bivaju pretvoreni u logore - kako za pripadnike HVO-a tako i za civile. ■

Dragutin Perić, bivši zatvorenik logora na Musali tvrdi:

Čibo je osobno zapovjedio nasilno vadenje krvi zatvorenicima!

Piše:
Zlatko TULIĆ

Dragutin Perić, nekadašnji predsjednik Općinskog vijeća HDZ-a u Konjicu, danas je djelatnik u Federalnom ministarstvu vodoprivrede i šumarstva. Bio je zatočenik logora na Musali i svjedok je svih događaja iz tog vremena.

Torture u logoru...

- Ednema Žilića zvanog Edo sjećam se po tome što je bio upravitelj logora i njemu sam se osobno potpisao na popis prilikom oduzimanja novca. Svim logorašima su otieli novac i svi su se morali potpisati da ga dragovoljno daju. Ja sam u to vrijeme, kao čelnik HDZ-a u Konjicu, posebno tretiran u logoru. Dvadeset i četiri dana sam bio pod nadzorom, ali u zahod nisam mogao ići. Redovno su me odvođili u Podorašac pokraj Konjice na ispitivanja.

Prigodom jednog ispitivanja policajci su me pretukli pred Ismetom Mehićem, bivšim tužiteljem u 'JNA', a danas odvjetnikom u Sarajevu * Zatvorenici su, uz ostale torture, korišteni i kao živi štit tijekom granatiranja Konjica...

Istražitelj je bio Ismet Mehić, nekadašnji tužitelj u 'JNA', danas odvjetnik u Sarajevu. Prigodom jednog ispitivanja policajci su me pretukli pred Mehićem. Dakle, mene su vodili kao političkog zatvorenika, drugi su radili najteže manualne poslove, npr. kopali su rovove na prvotrlj frontu prema Srbima. Korišteni su kao živi štit tijekom granatiranja Konjica, nakon što su ih postrojavali pred dvoranom s rukama na zatiljku. Čak su neke odvodili na most i postrojavali ih tijekom granatiranja kao žive mete.

O torturama u logoru Perić kaže:

- Oružjem i batinama su nas prisiljavali na davanje krvi. Usprkos preporuci liječnika da od mene ne mogu uzimati krv, ipak su to nasilno učinili. Bilo je bezbroj noćnih premlaćivanja logoraša. Po iskazima nekih logoraša u tome su prednjačila dvojica Čiba, izvjesni Macić zvaniji Maca i upravnik Žilić.

S Čibom stiglo zlo...

* Kakva je u to vrijeme bila uloga dr. Safeta Čibe? - Safet Čibo je bio predsjednik predsjedništva za tri općine: Konjic, Jablanicu i Prozor, a na ulogu vojnog tužitelja u Podorašcu. ■

Imao je specifičnu ulogu tijekom formiranja logora i pri tretmanu logoraša. Dr. Čibo je u trajanju trideset i sedam dana zabranio obiteljima logoraša da donesu koru kruha. Tijekom stotinu i osamdeset dana boravka u logoru primali smo dnevno čašicu jogurta, malu porciju neslane crnoljive riže, a nekoliko smo puta, radi promjene, dobili slanutak. Čibo je osobno zapovjedio da se za potrebe ratne bolnice nasilno vadi krv pripadnicima HVO-a u logoru Musala.

Potrebno je istaknuti da je do dolaska dr. Safeta Čibe u logor došlo nekoliko dana prije nego što su pripadnici HVO-a u logoru Musala. ■

doista lijepo surađivati s dr. Rusmirom Hadžihuseinovićem, inače specijalistom za urologiju, kojeg je Čibo želio skinuti na sve moguće načine što mu je na kraju i poslo za rukom. Dakle, s Čibom je stiglo sve zlo. * Kada ste Vi i na koji način napustili logor na Musali?

- 19. listopada 1993. došli su pripadnici UNPROFOR-a s transporterima i prebacili nas u zapadni Mostar. Oko logora bile su razmješane i neki međunarodni predstavnici, ■

Dragutin Perić: "Žiliću sam se osobno potpisao prilikom oduzimanja novca"

ge iz sigurnosnih razloga po nas. Sjećam se da smo tom prigodom pred Jablanicom stajali oko tri sata, a zatim nastavili put Mostara. Zanimljivo je da je jedna skupina logoraša u trenutku našeg oslobođenja bila na prisilnom radu u Bradini. Zavaljujući mojoj intervenciji kod međunarodnih predstavnika, da bez njih ne želimo otići, ti su ljudi uspjeli spasiti živote. ■